

7. කලා ඔය ආශ්‍රිත පුරාණ යකාබැම්ම අමුණ පිළිබඳ ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය

චන්දන රෝහණ විතානාවිචි, ජේෂ්‍ය ධී කපීකාවාරිය, පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, සමාජීය විද්‍යා හා මානව ශාස්ත්‍ර පීඨය, රජරට විශ්වවිද්‍යාලය

හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකාවේ වියලි කලාපීය ඉපැරණි ජනාවාසකරණය පිළිබඳ ව විමර්ශනය කිරීමේදී කලා ඔය නිම්නයට වැදගත් ස්ථානයක් හිමිවේ. මූලාශ්‍රගත තොරතුරුවලට අමතර ව පුරාවිද්‍යාත්මක සාක්ෂි වලින් ද මේ පිළිබඳ ව කරුණු අධ්‍යයනය කිරීමට පුළුවන. කලා ඔය ආශ්‍රිත පුරාණ අමුණ සම්බන්ධයෙන් පර්යේෂකයන්ගේ හෝ වෙනත් අයගේ අවධානය එතරම් යොමුවී නොමැත. එහෙත් විවිධ මානව ක්‍රියාකාරකම් හා ස්වභාවික හේතු නිසා කලා ඔය ආශ්‍රිත පැරණි අමුණුවල ඉතිරි ව තිබෙන කොටස් ද සිග්‍රයෙන් විනාශ වී යන ආකාරය හඳුනාගත හැකි ය. බොහෝ විට නූතන අමුණු ඉදිකිරීමේ දී මුල් අමුණ සම්පූර්ණයෙන් ම ගලවා දැමූ අවස්ථා ද වාර්තාවේ. මේ හේතුවෙන් එම අමුණු පිහිටා තිබෙන ස්ථාන නිවැරදි ව හඳුනාගැනීමටත්, මේ වන විට ඒවායේ ශේෂ ව තිබෙන නටබුන් ප්‍රමාණය වාර්තා ගතකර තැබීමත් ජාතික අවශ්‍යතාවයක් වී ඇත. මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාව ඇසුරින් කලා ඔයේ පිහිටි ව්‍යවහාරයේ යකාබැම්ම නමින් හැඳින්වෙන ඉපැරණි අමුණ පිළිබඳ ව සිදුකළ අධ්‍යයනයක තොරතුරු වලට අදාළ විශ්ලේෂණයක් ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. එම නටබුන් ආශ්‍රයෙන් පුරාණ අමුණ ඉදිකිරීමේ දී අනුගමනය කරන ලද ශිල්පීය ක්‍රම සහ තාක්ෂණය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම මෙහිදී සිදුකර ඇත.

ක්‍රමවේදය

මෙම අධ්‍යයනයේ දත්ත රැස්කිරීම ප්‍රධාන වශයෙන් ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණ ක්‍රමවේදය මත පදනම් විය. මීට අමතර ව සාහිත්‍ය මූලාශ්‍ර පරිශීලනයෙන් සහ අභිලේඛන අධ්‍යයනයෙන් ලිඛිත තොරතුරු සම්පාදනය කරගනු ලැබිණ. සම්මුඛ සාකච්ඡා මගින් ලබාගත් කරුණු ද මේ අධ්‍යයනය සඳහා පාදක විය.

පිහිටීම හා භෞතික පිහිටීම

උතුරු මැද පළාතේ අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ ගල්නෑව හා තලාව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයන්ට මායිම් ව, දකුණු ඉවුරේ යාය 4 ග්‍රාමය ආශ්‍රිත ව, ඇඳගල - ගල්නෑව මාර්ගයේ කලා ඔය පාලමට සමීප ව උතුරු අක්ෂාංශ 8°02' 14.66" සහ නැගෙනහිර දේශාංශ 80°29' 38.40" අතර මෙම පුරාණ අමුණේ නටබුන් දක්නට ලැබේ. මේ ආශ්‍රිත උන්නතාංශය මීටර් 109 පමණ වේ.

අනුරාධපුර මුල් යුගයේ සිට ම මෙරට කෘෂි කර්මාන්තයට අවශ්‍ය ජල සම්පාදනයෙහි ලා දායක වූ කලා ඔය ආරම්භ වන්නේ මාතලේ කඳුවැටිවල බෑවුම් කඳු ආශ්‍රිත ව ය. මෙහි ප්‍රධාන පෝෂක ජල මාර්ග වන දඹුළු ඔය හා මිරිස්ගෝනියා

ඔය එම ප්‍රදේශයෙන් ආරම්භ වී කලාවැවට තරමක් ඉහළින් එකට එකතුවන අතර එතැන් සිට නිර්මාණය වන ජල මාර්ගය කලා ඔය ලෙසින් ව්‍යවහාර වේ. මිරිස්ගෝනියා ඔය ඉහළ කොටස කුකුලන්ගොඩ ඔය ලෙස හැඳින්වේ. මීට අමතර ව මැණික්දෙණි ඇළ, වැලමිටි ඔය, මල ඔය, හවනැල්ල ඔය, කළුගල් ඔය, කිරලැස්ස ඔය ඉහළ කලා ඔයට එකතුවන සෙසු ජල මාර්ග වේ. එහි පහළ ප්‍රදේශයට සියඹලන්ගමුව ඔය, කල්ලන්කට්ටිය ඇළ, ලුණු ඔය, පණකුටිකුලම ඇළ හා උක්කමඩු ආරූච ද එකතු වේ. කලාඔයේ දිග කි.මී. 156 කි.

අමුණ ඉදිකළ ස්ථානයේ පාෂාණ ස්තරය

ප්‍රධාන වශයෙන් වියළි කලාපයට අයත්වන කලා ඔය නිම්නය සතු ව වර්ග කි.මී. 2772 (වර්ග සැතපුම් 323) ක පෝෂක ප්‍රදේශයක් තිබෙන අතර එම ප්‍රදේශයට වාර්ෂික ව ඝන මීටර් මිලියන 4424 ක ජල ප්‍රමාණයක් ලැබේ. ඉන් ඝන මීටර් මිලියන 587 ක් හෙවත් සියයට 13 (13%) ක ප්‍රතිශතයක් වාර්ෂික ව මුහුදට එකතු වේ (එම්. : 339). කලා ඔය නිම්නයේ ඉහළ ප්‍රදේශයේ සුළු කොටසක රතු-දුඹුරු ලැටසොලික් පස දක්නට ලැබෙන අතර ගංගා නිම්නය වැඩි වශයෙන් අයත්වන්නේ රතු-දුඹුරු පාංශු කලාපයට ය. කලා ඔය ගංදෑලෙහි විශාල ප්‍රදේශයක ඇළවියල් පස දක්නට ලැබේ.

ගලේවෙල, මහ ඉලුප්පල්ලම, ගල්නෑව, තඹුත්තේගම, රාජාංගනය, නොවිටියාගම ආසන්නයෙන් ගලාබසින කලා ඔය තරමක් උතුරු දෙසට හැරී විල්පත්තුව ජාතික වනෝද්‍යානය ඔස්සේ ගමන්කොට පුත්තලමට උතුරු දෙසින් පොම්පරිප්පුවට ආසන්නයෙන් මුහුදට එකතු වේ. උතුරුමැද පළාත හා වයඹ පළාත වෙන්කරන සීමාව වන්නේ ද කලා ඔයයි.

පුළුල් ව විහි දී යන සමතලා වූ භූමි ප්‍රදේශයක් මෙම අමුණ පිහිටි ස්ථානය අවට දක්නට ලැබේ. කලා ඔය ආශ්‍රිත ව මෙම ස්ථානයේ දක්නට ඇත්තේ මද බෑවුම්

ස්වරූපයකි. ස්වභාවික පාෂාණ ස්තරය මෙම ස්ථානය අවට හා ඔය පතුලේ මැනවින් පැතිර පවතී. අමුණ ඉදිකොට ඇත්තේ මෙම පාෂාණ ස්තරය පදනම් කොට ගනිමින් ය.

අමුණ ඉදිකර තිබෙන ස්ථානයේ දී කලාමය ගිණිකොණ දෙස සිට වයඹ දෙසට යොමු වී ගලාබසින ස්වරූපයක් දක්නට ලැබේ. මෙම භූමිය පරීක්ෂා කිරීමේ දී පැහැදිලි වන්නේ අමුණ හේතුවෙන් කලා ඔයේ ගමන් මග වෙනස්වී තිබෙන බවයි. අමුණු බැම්ම නිසා බාධාවන ඔයේ ජලය ඊසාන දෙසට හැරී නැවත උතුරු වයඹ දිශාවෙන් අමුණු බැම්මේ දකුණු කෙළවර සීමාවට පිටින් ගලායන ආකාරය දක්නට ලැබේ. මේ නිසා අමුණ අසල ම ඊට ඉහළින් ගැඹුරැති විශාල වලක් ස්වාභාවික ව නිර්මාණය වී ඇත.

ඓතිහාසික ජනාවාස වීම

වංසකථාවේ ගෝණනදී ලෙසින් හැඳින්වෙන කලා ඔය පූර්ව අනුරාධපුර අවධියේ දී මෙරට ජනාවාසවීම සම්බන්ධයෙන් වැදගත් සාක්ෂි සපයන ජල මාර්ගයක් ලෙස හැඳින්විය හැකි ය. පුරාවිද්‍යා සාක්ෂි අතර වැදගත්කොට සැලකිය හැකි මෙරට ප්‍රොටෝ ඓතිහාසික ජනාවාස පිළිබඳ තොරතුරු සපයන මෙගලිතික සුසාන ගණනාවක් ම කලා ඔය නිමිනයෙන් හමුවී තිබීම තුළින් පූර්ව අනුරාධපුර අවධියට අයත් ස්වදේශික ජනාවාස එම නිමිනයේ බිහිවී ඇති බව තහවුරු වේ. පොම්පරිප්පු, කරම්බන්කුලම, රාජාංගනය, ඉබ්බන්කට්ටුව, ආනකටාව, මාව්වගම යටිගල්පොත්ත වැනි ස්ථානවල පිහිටා තිබෙන මෙගලිතික සුසාන මේ සම්බන්ධයෙන් වැදගත් තොරතුරු සපයා ඇත. පොම්පරිප්පු සුසාන භූමිය කලා ඔය මෝය ආසන්න ප්‍රදේශයේ පැවති ප්‍රොටෝ ඓතිහාසික ජනාවාස පිළිබඳ තොරතුරු අනාවරණය කරන අතර ඉබ්බන්කට්ටුව මෙගලිතික සුසාන භූමිය ඉහළ කලා ඔය නිමිනයේ ප්‍රොටෝ ඓතිහාසික ජනාවාස පිළිබඳ තොරතුරු අනාවරණය කරයි.

ඉන්දීය ජන සංක්‍රමණිකයින් අතර සිටි *උරුවේල* නම් ඇමනියා *උරුවේල ග්‍රාමය* පිහිටුවන ලද්දේ කලා ඔය මුවදොර ආසන්නයේ බව මූලාශ්‍රවල සඳහන් වේ (මව. vii : 45). එසේම සුභ රජු *උරුවේල* සමීපයේ වල්ලි හෙවත් *වීල්ල විහාරය* කරවූ බව ද සඳහන් වේ (මව. xxxv : 58). පහළ කලා ඔය නිමිනයේ සිට ම ඉහළ කලා ඔය නිමින ප්‍රදේශය දක්වා ම ස්ථාන රාශියකින් හඳුනාගෙන තිබෙන පූර්ව බ්‍රාහ්මී සෙල් ලිපි ඇතුළු ශිලා ලේඛන මගින් මෙම නිමිනයේ ඓතිහාසික ජනාවාස වීම පිළිබඳ හඳුනාගත හැකි ය. *ගල්ගේ, වීරන්ගොඩ, තුඹුල්ලේගල, ගල්ලෙන විහාරය, රදාගම, ගිරිබාව, කුරගහවැව, රාජාංගනය, පාණ්ඩිපත්කෑව, සැස්සේරුව, අවුකන, පෙරුමාමඩුකන්ද, මහඇළගමුව, මුරුංගාහිටිකන්ද, දඹුල්ල, කණ්ඩලම, කරගස්වැව, වනසිංහ විහාරය, බුදුගේහින්න, යාන්ගල, ඇඹුල්ඇබේ, අතබැන්දියාව* වැනි ස්ථානවලින් හමුවන පූර්ව බ්‍රාහ්මී ශිලා ලේඛන මෙයට නිදසුනකි (Ic. Vol. i). මීට අමතර ව තිඹිරිවැව, අන්දර ගොල්ලැගල, වේරගල, හල්මීල්ලගල, කිරලගල, නබඩගල, මලස්නේගල, අලුත් ගල් විහාරය, බිලිබෑව, එප්පාවල, අලුත්වැව,

තම්මැන්නාගල, නෑගම, ගැරඬිගල වැනි ප්‍රදේශවලින් හමුවන ශිලා ලේඛන මගින් එම නිමිනයේ පැවති ප්‍රදේශ නාම රාශියක් හඳුනාගැනීමේ හැකියාව පවතී.

කලා ඔය නිමිනයේ ඉහළ කොටසේ පිහිටි **මහආලගමුවේ** ක්‍රිස්තු පූර්ව යුගයේ ලෙන් ලිපියක **වනිගම** නමින් ප්‍රදේශයක් පිළිබඳ සඳහන් වේ (*Ic: Vol. i : no. 219*). සැස්සේරුව පූර්ව බ්‍රාහ්මී ලිපියක **කණ්කනටිය** නම් වූ ගමක් පිළිබඳ ව සඳහන් වේ (*ibid. no. 1117*). සෙල්ලිපි ඇසුරින් අනාවරණය වන කලා ඔය නිමිනයේ පැරණිතම ස්ථාන නාමය ලෙස මෙම නාම සැලකිය හැකි ය. අවුකන ප්‍රදේශයෙන් හමුවන අපර බ්‍රාහ්මී ලිපියක **පදගම** යනුවෙන් ස්ථාන නාමයක් සඳහන් වේ (*ibid: no. 1152*). සැස්සේරුව ලෙන් ලිපියක **පුනඩගම** යන ග්‍රාමය පිළිබඳ ව සඳහන් ව ඇත (*ibid: no. 1212*). කලා ඔය නිමිනයේ පහළ පිහිටි වේරගල සෙල්ලිපියක **කලගම, බොජනකගම, මහානාමනගර, බරගම, පොතිගම, මකුඩගම, කුලසුමනගම, කබුරගම, බුනකටගම** යන ප්‍රදේශ නාම සඳහන් ව ඇත (*Ic. Vol. ii : no. 147 B*). හල්මිල්ල ගිරි ලිපියේ **කිඩකෙහිගම, හුවරගම, කලගල** යන ස්ථාන නාම දැක්වේ (*ibid: no. 144 B*). ක්‍රිස්තු වර්ෂ දෙවන සියවසට අයත් ගිරි ලිපියක් පිලව්ටිය කෝරළේ **කිරලගල** තිබේ. එම ලිපියේ **බොතිගම, දිගයිවගම, දඩමකුල, කබරජනගම, වෙජබුහිගල** යන ස්ථාන නාම වලට අමතර ව වැව් පදනම් කර නිර්මාණය වූ කෙත් නාමයන් කිහිපයක් ද සඳහන් වී තිබේ (*ibid: no. 145 B*). කලා ඔය දකුණු ඉවුරේ පිහිටි අංගමුව ගිරි ලිපියක **අකෙජකදර** නම් ස්ථාන නාමයක් සඳහන් ව ඇත (*ibid: no. 148 B*). එම ස්ථානයේ තිබෙන තවත් ලිපියක **කදිසගම** යනුවෙන් සඳහන් වේ (*ibid: no. 6*). කලා ඔය වම් ඉවුරේ නෑගම්පහ ප්‍රදේශයේ තම්මැන්නාව නම් ස්ථානයේ පිහිටි ගිරි ලිපියක වසභ මහරජුගේ පුතෙකු ලෙස සැලකිය හැකි **“දුටග”** නම් මහරජ කෙනෙකු පිළිබඳ ව සඳහන් වේ (*ibid: no. 55*). ඇතැම් විට එම ලිපිය කරවන ලද කාලය තුළ කලා ඔය ආශ්‍රිත ව තම්මැන්නාව එම ප්‍රදේශයේ පාලන ඒකකයක් ලෙස ක්‍රියාත්මක වන්නට ඇති බව සිතීමට උපකල්පනය කළ හැකි ය.

කලා ඔය දකුණු ඉවුරේ පිහිටි IV කාශ්‍යප රජුගේ (898 - 914) අලුත් ගල් විහාර ගිරි ලිපියේ **පුනගම, පරිවකක, තලවිය** වැනි ප්‍රදේශ නාම සඳහන් ව ඇත (*ibid: no. 138*). කලා ඔය නිමිනයේ දකුණු ඉවුරේ පිහිටි අලුත්වැව ටැම් ලිපියක **මහදෙමිට්කුලිය** නැමැති ප්‍රදේශයක් පිළිබඳ ව සඳහන් වේ (*Ez. Vol. ii : no. 37*). එහි පිහිටි **හොපිටිය** නම් ස්ථානයක් පිළිබඳ ව මෙහි සඳහන් වේ. එම ස්ථානය ඇතැම් විට කලා ඔය අයිතේ පිහිටි තෙත් බිමක් විය හැකි ය (*Ez. Vol. ii : no. 234*). බිලිවැව නම් ස්ථානයේ පිහිටි V කාශ්‍යප (914 - 923) රජුගේ ටැම් ලිපියක **පිරිවකුබිම්** නම් ප්‍රදේශයේ වූ **මහගැපියොව** නම් ග්‍රාමයක් පිළිබඳ ව ද සඳහන් ව තිබේ (*Ez. Vol. ii : no. 8*). ගල්නෑව ටැම් ලිපියේ **අමපඩෙර** නම් වූ ප්‍රදේශයක් පිළිබඳ ව සඳහන් ව ඇත (*Ic. Vol. v : pI, no. 94 - 4*).

මහාවංසයේ සඳහන්වන පණ්ඩුලගාමය හා වේනාපි නම් ගම ද පිහිටා ඇත්තේ කලා ඔය නිම්නයේ ය (මව. x : 20-1 17. 59). කලාවැව විහාරය කරවන ලද්දේ ධාතුසේන රජු විසිනි (මව. xxxviii : 46). ආමණ්ඩගාමිණී රජුගේ පුත් චූලාභය කුමාරයා ගොණනදිකාර (මව. xxxv : 12-3) හෙවත් කලා ඔය ඉවුරේ සුළුගල් වෙහෙර කරවූ බව මහාවංසයේ සඳහන් වේ. කලා ඔය නිම්නයේ නෑගම්පහ කෝරළේ ලිපියක පිළිසාන නම් ගමක් පිළිබඳ ව සඳහන් වේ (Ez. Vol. iv : no. 17. VI). කලා ඔය වම් ඉවුරේ නෑගම පිහිටා තිබෙන තවත් ටැම් ලිපියක කොළයුණු නම් ගමක් පිළිබඳ ව සඳහන් ව ඇත (Ez. Vol. ii : no. 4). මෙම ලිපිය පළමුවන උදය (797 - 801) රජුගේ කාලයට අයත් වේ. ධාතුසේන රජු විසින් කරවන ලද අධිපිටිය විහාරය (මව. xxxviii : 48) කලා ඔය සමීපයේ පිහිටා තිබෙන්නට ඇත. ධාතුසේන රජු මුල් කාලයේ දී සඳහන් කෙරෙන නන්දිවාපි ගම හා ඇඹුල්යාගුගම පිහිටා ඇත්තේ ද කලා ඔය සමීපයේ ය (මව. xxxviii : 14-16) . මීට අමතර ව එප්පාවල, අලුත්වැව, අඹගස්කටුව, ලහසුගම, බිලිබැව, ගල්ලැව, හල්මිල්ලවැටිය, ඉහළගම, කැලේ දිවුල්වැව, මොරගහවෙල, පල්ලේකාගම, හුග්ගල්ලාගම වැනි ස්ථානවල තිබෙන ශිලා ලේඛන ඇසුරින් කලා ඔය නිම්නයේ ජනාවාස බිම් පිළිබඳ ව බොහෝ තොරතුරු අනාවරණය කරගත හැකි ය.

පළමුවැනි පරාක්‍රමබාහු රජුගේ මුල්කාලය පිළිබඳ ව සඳහන් කරන මූලවංසයේ කලා ඔය නිම්න බඳු ප්‍රදේශයේ මොනරවැව හා කටියාගම (මව. lxx : 67), ගිරිබාරට, අංගමුව, මන්යාගම, මිනාගම, සුකරගාම, නෙරිගම කලා ඔය සමීපයේ පිහිටා ඇති බව සඳහන් වේ (මව. lxx : 123-136). කලාවැව නම් ග්‍රාමයේ වාසය කළ ගජබාහු රජුට හිතවත් මන්ත්‍රීවරයෙකු පරාක්‍රමබාහු රජුගේ ඇමතිවරයෙකු විසින් ගොණගම් නම් ස්ථානයේ දී පරාජයට පත්කර ඇත (මව. lxx : 68-71). දඹදෙනියේ දෙවන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ කාලයේ දී ද කලා ඔය ආසන්නයේ පිහිටි ගොණරට පිළිබඳ ව සඳහන් ව ඇත (මව. lxxxiii : 17).

පුරාණ වාරි මාර්ග ආශ්‍රිත විමර්ශනය

කලා ඔය පාදක කරගෙන හා එම නිම්නයේ ඉදිකරන ලද වාරි නිර්මාණ ගණනාවක් පිළිබඳ ව තොරතුරු ශිලා ලේඛන හා වංසකථා ඇසුරින් අනාවරණය කරගත හැකි ය. ගල්ගේ විහාරයේ තිබෙන අපර බ්‍රාහ්මී සෙල්ලිපියක කඩහලක නම් වූ වැවක් පිළිබඳ ව සඳහන් වේ (Ic. Vol. i : no. 1122). අවුකන අපර බ්‍රාහ්මී ලිපි කිහිපයක දිනහකඩපි හා ගජබුක්ක නමින් වූ වැව් දෙකක් පිළිබඳ ව සඳහන් කර ඇත (Ic: Vol. i : no. 1150,1151,1153). කලා ඔය දකුණු නිම්නයේ පිහිටි සැස්සේරුව ලිපියක “යවවැව” යනුවෙන් වූ වැවක් පිළිබඳ ව දක්වා තිබේ (Ic: Vol. i : no. 1210). කලා ඔයේ වම් ඉවුරුබඳු ප්‍රදේශයේ පිහිටි ගල්ලෙන විහාරයේ අපර බ්‍රාහ්මී ලෙන් ලිපියක අබ නම් ඇළ මාර්ගය ආශ්‍රිත අමුණක් පිළිබඳ ව සඳහන් ව තිබේ (Ic: Vol. i : no. 1215). එය මෙරට අමුණක් පිළිබඳ අනාවරණය වන පැරණිත ම ලේඛනය ලෙස සැලකිය හැකි ය.

කලා ඔය නිමිතයේ පිහිටි තුඹුල්ලෙගල ගිරි ලිපියේ **කළදගවැව** හා **අහලවැව** නමින් වැව් දෙකක් සම්බන්ධ තොරතුරු තිබේ (*Ic. Vol ii : no. 11*). කලා ඔය දකුණු කොටසේ තිබෙන වසභ රජු විසින් කරවන ලද අන්දර වැව පුවරු ලිපියේ **බදමර** නම් වූ වැවක් පිළිබඳ ව සඳහන් ව ඇත (එම). මණ්ඩාගල නම් ස්ථානයේ තිබෙන ගිරි ලිපියක **තිසඅපික** නම් වැවක් පිළිබඳ ව ද දැක්වේ (*Ic: Vol. ii : no. 137*). **කරජභක්කවැව, සගවැව, උළුවියවැව, පුනගමකවැව, තලවැව හා වුලසගවැව** නමින් වැව් කිහිපයක් පිළිබඳ ව කලා ඔය නිමිතයේ නුවරගම් පලාතේ අලුත් ගල් විහාර ගිරි ලිපියේ සඳහන් ව තිබේ (*Ic: Vol. ii : no. 138*). **කිරලගල** ගිරි ලිපියේ **විහාරවැව, උහරවැව, මානවැව, අවවිවැව, මහවැව, ලජකවැව, නවෙවැව** හා **දබරවැව** නමින් වන වැව් රාශියක් පිළිබඳ ව සඳහන් ව ඇත (*ibid: no. 145*). වේරගල ගිරි ලිපියේ **මහරකවැව** නමින් වැවක් දක්වා තිබේ (*ibid: no. 147 B*). **කුඹුරකවැව** යනුවෙන් සඳහන් වැවක් පිළිබඳ ව ඉලුක්වැව ලිපියක සඳහන් වේ (*ibid: no. 151*). **වෙලනකර** නමින් වැවක් නාගිරිකන්ද ලිපියේ දැක්වේ (*ibid: no. 152*). අවුකන ගිරි ලිපියක **කලමවැව** නමින් වැවක් පිළිබඳ සඳහන් ව ඇත (*ibid: no. 157*).

කලා ඔය නිමිතයේ ඉදිකරන ලද පුරාණ වැව් අතරට **ඉබ්බන්කට්ටුව ඉදමොරළුව වැව** ද අයත් වේ. එහෙත් එය කුමන කාලයක ඉදිකරන ලද්දේ ද යන්න පිළිබඳ ව සඳහන් නොවේ. කෙසේ වෙතත් මෙම වැව ප්‍රොටෝ ඓතිහාසික සුසාන භූමිය ආසන්නයේ වන බැවින් එහි ආරම්භය (ක්‍රිස්තු පූර්ව 7-4) කාලයට අයත්විය හැකි බව පුරාවිද්‍යාඥයින් උපකල්පනය කරනු ලැබේ.

බලලු වැව කලා ඔය වම් ඉවුරෙහි පිහිටි පුරාණ වැවකි. මෙය ධාතුසේන රජුට පෙර කරවන ලද වැවක් ලෙස සැළකිය හැකි ය. මහාදායීක මහානාග (ක්‍රි.පූ. 44 - 22) රජු විසින් කරවන ලද **හයෝලුප්පලු වැව** (මව. xxxiv : 33) මෙම වැව ලෙස විශ්වාස කිරීමට පුළුවන. ධාතුසේන රජු කලාවැව ඉදිකිරීම සම්බන්ධ තොරතුරු වංසකථාවේ සඳහන්කර තිබේ (මව. xxxviii : 43). ඇතැම් විට එය වසභ රජු විසින් කරවන ලද **කාලිවාපිය** (මව. xxxv : 94) ධාතුසේන රජු විසින් විශාල කිරීමක් සිදුකරන ලද වැවක් බව උපකල්පනය කල හැකි ය. ධාතුසේන රජු විසින් කරවන ලද **මහාදත්ත වැව** (මව. xxxviii : 51) පිහිටා ඇත්තේ ද කලා ඔය නිමිතයේ බවට උපකල්පනය කරනු ලැබේ (නිකොලස් : 196). **කන්ඩලම වැව, දේවභූව වැව** මෙම නිමිතයේ පිහිටි විශාල ප්‍රමාණයේ පුරාණ වැව් අතරට අයත් වේ. මෙම නිමිතයේ පිහිටි **කටියාව වැව** පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජු විසින් ප්‍රතිසංස්කරණය කර ඇත (මව. lxxix : 34). **සියඹලන්ගමුව වැව** ද පරාක්‍රමබාහු රජ දවස අලුත්වැඩියා කර ඇත (මව. lxxvii : 47). එය පුරාණයේ **තිත්තිණගාම වාපි** ලෙස හඳුන්වා තිබේ. කලා ඔය නිමිතයේ පිහිටි **උස්ගල සියඹලන්ගමුව** පුරාණ වාරි නිර්මාණයකි (Arumugam : 347). **ඉහළ කලංකුට්ටිය වැව** පිහිටා ඇත්තේ ද

මෙම නිමිතයේ ය. අංගමුව වැව පුරාණයේ අංගගාම වාපි ලෙස හැඳින්වූ අතර එය පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජු විසින් ප්‍රතිසංස්කරණය කර තිබේ (මව. lxxix : 38). සෘජුව ම කලා ඔය හරස්කොට ඉදිකරන ලද රාජාංගනය වැව නව නිර්මාණයක් වුවද එම භූමිය ආශ්‍රිත ව පුරාණ ජනාවාස පැවති බවට බොහෝ පුරාවිද්‍යාත්මක සාක්ෂි පවතී.

පූර්ව අධ්‍යයන

මෙම ස්ථානය පිළිබඳ ව 1890 හා 1895 දී පුරාවිද්‍යා කොමසාරිස් එච්.සී.පී. බෙල් විසින් ප්‍රථමවරට වාර්තාකර තිබේ. එය ගලින් කළ විශිෂ්ට වේල්ලක් ලෙස ඔහු හඳුන්වා දී ඇත (ASCAR. 1895:8). මීට අමතර ව බ්‍රෝහියර් ද මෙම ස්ථානය සම්බන්ධයෙන් සංකෂිප්ත තොරතුරක් වාර්තාකර තිබේ. යකුන්ගෙන් වැඩ කටයුතු කරගැනීම මහසෙන් රජුට තිබූ හැකියාව මත මෙම අමුණ ඉදිකරනු බවට ප්‍රදේශයේ පවතින මතයක් බව ඔහු විසින් සඳහන් කරන අතර එම නිසා එය යකාබැඳි පාලම ලෙසින් හඳුන්වන බව දක්වා තිබේ (Brohier 1934:41-2).

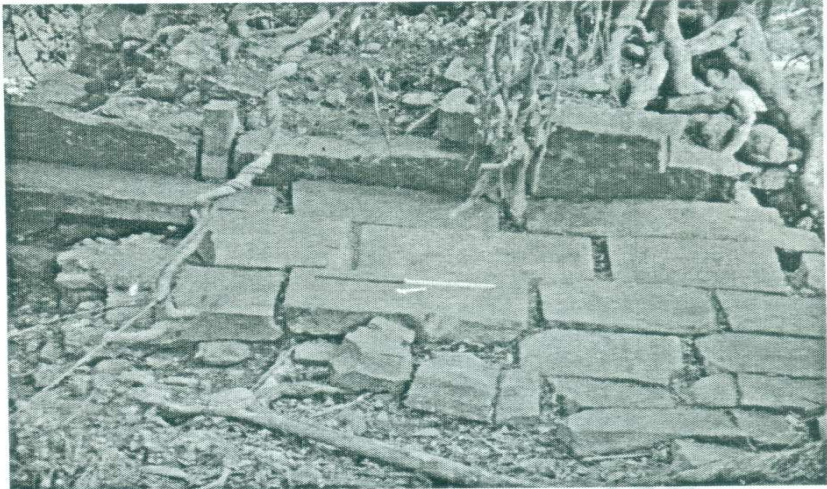
විමර්ශනය

යකාබැම්ම අමුණ ඉදිකර ඇත්තේ ඊසාන - නිරිත දිසාවන්ට යොමුවන පරිදි ය. අමුණ අවට භූමිය පරීක්ෂා කිරීමේ දී පැහැදිලි වන්නේ මෙම අමුණ හේතුවෙන් කලා ඔයේ ගමන් මග සෑහෙන දුරකට වෙනස්වී ඇති බවය. කලා ඔය ආශ්‍රිත ව විහි දී යන ස්වාභාවික ගල් ආස්තරණය පදනම් කරගෙන මෙම අමුණ ඉදිකර තිබේ. විවිධ හේතූන් නිසා විනාශවී ගිය ද මෙම අමුණේ සෑහෙන පමණ කොටසක් වර්තමානයේ ද ශේෂ ව පවතී. විශේෂයෙන් ම අමුණු බැම්මේ දකුණු කොටස සම්බන්ධයෙන් වන සාක්ෂි හොඳින් හඳුනාගත හැකි ය.

වර්තමානය වන විට අමුණේ ශේෂ ව තිබෙන කොටසේ සම්පූර්ණ දිග මීටර 53.71 කි. පසුකාලීන ව ඇතිවූ වෙනස්කම් හේතුවෙන් මෙහි පළල ඒකාකාරී නොවේ. දකුණු පස කෙළවරේ පළල මීටර 11.25 ක් වන විට එහි මධ්‍යයේ මීටර 10.45 කි. වම් කෙළවර වන විට මෙහි පළල මීටර 10.73 ක් වේ.

මෙම අමුණ මුල් කාලයේ දී කලා ඔයේ දකුණු ඉවුරට සම්බන්ධ වන ආකාරයට ඉදිකර තිබුණු බවට සාක්ෂි හමුවේ. පාදම ලෙස යොදාගෙන ඇත්තේ ඉවුර ආශ්‍රිත ව තිබූ පතුරු ගැලවී යන ස්වරූපයකින් යුතු පාෂාණයකි. එය අත්තිවාරම් කැපුමක් ලෙස තරමක් භාරා ඒ තුළට විවිධ හැඩති ගල් කැබලි පුරවා ගල් පුවරුවලින් ආවරණය කිරීමෙන් එම කොටස නිර්මාණය කර ඇත. අමුණු බැම්ම මතින් ජලය ගලායන විට දකුණු ඉවුර සේදීම පාලනය කිරීමට යෙදූ ආරක්ෂිත වැටිය හෙවත් සැඟපනාව ඉවුරට සම්බන්ධ වන ආකාරයට ගොඩනගා තිබූ බව එහි දී හඳුනාගත හැකි ය. වර්තමානයේ බෙහෙවින් ම විනාශවී ගොස් තිබෙන මෙම කොටස තරමක සුවිශේෂී ස්වරූපයක් පෙන්නුම් කරයි. එහි අමුණු බැම්මෙන්

වෙන්වූ වේදිකාවක ස්වරූපයෙන් යුතු කොටසක් වේ. මෙම කොටස හරහට යෙදූ සිරස් ගල් පුවරුවලින් ආවරණය කර ඇත. මෙම සිරස් ගල් පුවරු, ඒ අතරමැදට යොදන ලද කාණුවක ආකාරයට සකසන ලද කොටසට වැද්දිය හැකි ආකාරයට සකස්කර තිබේ. මේ නිසා එම ගල් පුවරු ශක්තිමත් ව රැඳී ඇත. ගල් රැඳවීමට කපන ලද ගල් කාණුවක පළල සෙ.මී 9 -13 අතර ප්‍රමාණයෙන් ද ගැඹුර සෙ.මී. 3-5 අතර ප්‍රමාණයකින් ද යුක්ත වේ. දිගටි ස්වරූපයකින් යුතු ගල් පුවරු මෙම ඉවුරේ ආරක්‍ෂණයට යොදා තිබේ. දෘෂ්ටිමය ස්වභාවය අනුව එම කොටස ප්‍රධාන අමුණු බැම්මෙන් වෙන්වී තිබෙන ස්වරූපයක් පෙන්වුම් කළ ද එය බැම්ම සමග අභ්‍යන්තරයෙන් හොඳින් සම්බන්ධ කර තිබෙන ආකාරය හඳුනාගත හැකි ය. දැනට මෙම කොටසේ දක්නට ඇත්තේ අමුණු බැම්මේ මතුපිට මට්ටමට ආසන්න ගල් ඇතුරුමේ සාක්ෂි පමණි.

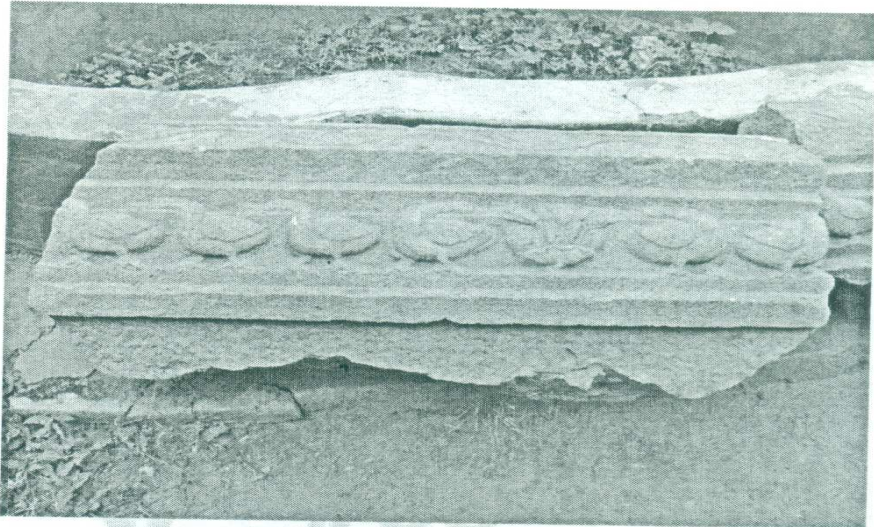

යකාබැම්ම පුරාණ අමුණේ මතුපිට ස්වරූපය

අමුණු බැම්ම ඉදිකිරීමේ දී ඔයේ උඩාවන පැති බැම්ම හා යටාවන පැති බැම්ම සැලකිල්ලෙන් යුතු ව සකස්කර තිබෙන ආකාරය හඳුනාගත හැකි ය. ඒ අතර වන කොටස පිරවීම සඳහා විවිධ ප්‍රමාණයේ ගල් කුට්ටි හා ගල් කැබලි හුණු බදාමයන් සමග මිශ්‍රකර යොදා තිබෙන ආකාරය දක්නට ලැබේ. එම කොටස ආවරණය වන පරිදි ක්‍රමවත් ගල් පුවරු ඇතුරා තිබෙන අතර ඒවා බෙහෙවින් ම විනාශවී ගොස් තිබේ. ස්වල්ප වශයෙන් හෝ මෙම කොටස ශේෂ ව ඇත්තේ අමුණේ දකුණු හා වම් කෙළවරට ආසන්නයේ පමණි. මෙම ගල් ඇතුරුමේ ඇතැම් ගලක මතුපිට යෙදූ සංකේත කිහිපයක් ද දක්නට ලැබේ.

මෙම අමුණේ ව්‍යුහය මෙන් ම ශක්තිමත් බව ද ප්‍රධාන වශයෙන් රදා පවතින්නේ එහි ඉහළ හා පහළ පැති බැම්ම පදනම් කර ගනිමිනි. මේ සඳහා හොඳින් කපා සකස් කරගන්නා ලද ගල් පුවරු යොදාගෙන තිබෙන අතර ගල්වර් අතර හිදැස් නොමැතිවෙන ආකාරයට ඒවා එකිනෙක සම්බන්ධ කර තිබේ. මේ සඳහා ගොඩනැගීමේ වෙනත් පැරණි ගොඩනැගිලි ආදියෙහි තිබූ ගල් කණු, දොර, උළුවහු පමණක් නොව කැටයම් කරන ලද ගල් පුවරු පවා භාවිත කර තිබේ. කැටයම්

සහිත මෙම පුවරු පිළිබඳ ව බෙල් විසින් ද වාර්තාකර ඇත (ASCAR1895:8). මෙම ගල් පුවරුවල කැටයම් සහිත කොටස මතුපිට නොපෙනෙන ආකාරයටත්, ගල් පුවරුවේ අවශ්‍ය පැතලි කොටස ඉදිරියට යොමුවන ආකාරයටත් බැම්මට සවිකර තිබූ බව ප්‍රදේශවාසීන් පවසයි. කැටයම් සහිත මෙම ගල් පුවරු කිසිවක් මෙම ස්ථානයේ වර්තමානයේ දක්නට නොමැත. ඉන් කිහිපයක් ආසන්නයේ පිහිටි කරුවලගස්වැව මහා විද්‍යාලයේ හා ශ්‍රී සුදර්ශනාරාම විහාරයේ තැන්පත්කර තිබේ. සමහරක් ගල් පුවරු මීට කළකට පෙර විජිතපුර විහාරයට ද ගෙනගිය බව ප්‍රදේශවාසීන් ප්‍රකාශ කරන ලදී.

අමුණේ තිබුණු කැටයම් ගල් පුවරු

මෙම අමුණ ආශ්‍රිත ව හඳුනාගත හැකි විශේෂ ලක්ෂණයක් වන්නේ උඩාවත පැති බැම්මට පිටතින් එයට සම්බන්ධවන ආකාරයට මනාව බඳින ලද ගඩොල් ආවරණයක් යොදා තිබීමයි. මෙම ගඩොල් බැම්මේ මේ වන විට ඔයේ වම් ඉවුරේ සිට මීටර් 7.5 ක පමණ කොටසක් ඉතිරි ව තිබේ. ගඩොල්වල කුස්තූර මැනවින් සම්බන්ධවන ආකාරයට කුස්තූර පන්තමින් මෙය ගොඩනගා තිබෙන ආකාරය හඳුනාගැනීමට පිළිවන. දැනට තිබෙන සාක්ෂි අනුව අතීතයේ දී සම්පූර්ණයෙන් ම උඩාවත පැති බැම්ම ආවරණය වන පරිදි මෙම ගඩොල් ආවරණය කළුගල් බැම්මට පිටතින් තිබුණු බවට නිගමනය කළ හැකි ය. මෙම ගඩොල් බැම්මේ ගඩොල් වර් 20 කට වැඩි ප්‍රමාණයක් තිබෙන අතර ඒ සඳහා සෙ.මී 5 ක පමණ ඝනකමින් යුතු පැතලි ගඩොලක් යොදාගෙන තිබේ. ඒවායේ ස්වභාවය අනුව එම ගඩොළු අනුරාධපුර මධ්‍ය අවධිය නියෝජනය කරන බව පැහැදිලි වේ.

අමුණේ ගඬොල් ආවරණය

මෙම අමුණ මධ්‍ය සඳහා ද යොදාගෙන තිබෙන්නේ ප්‍රධාන වශයෙන් ම බදාම සමග මිශ්‍ර කළ විවිධ ප්‍රමාණයේ ගල් කැබලි බැවින් බැම්ම අතරින් ජලය කාන්දුවීම අවම කිරීම සඳහා මෙන් ම ජලයේ පීඩනයෙන් ගල් බැම්ම ආරක්‍ෂාකිරීම පිණිස මෙවැනි ගඬොල් ආස්තරනයක් උඩාවත ගල් බැම්මට පිටතින් යොදාගන්නට ඇති බව අනුමාන කළ හැකි ය. නිරන්තර ජල පහරට ලක්වෙමින් වුව ද වර්තමානය තෙක් මෙම ගඬොල් ආස්තරනයේ සෑහෙන ප්‍රමාණයක් ශේෂ ව තිබීමෙන් එහි ශක්තිමත් භාවය තහවුරු වේ. එය අමුණු බැම්මේ සීමාවේ සිට මීටරයකට වඩා පළලින් පිහිටීමෙන් අමුණේ ශක්තිමත් භාවය මෙන් ම ජල කාන්දුවීම, වැළැක්වීම යන පරමාර්ථ දෙක ම ඉන් ඉටුකර ගැනීමට කටයුතු කර තිබෙන බව හඳුනාගත හැකි ය.

අමුණේ උඩාවත පැති පෙනුම

අමුණු බැම්මේ වම් කෙළවර සම්බන්ධවී තිබෙන්නේ විශාල ප්‍රදේශයක පැතිර පවතින ගල් තලාවකටය. අමුණු බැම්මේ වම් කෙළවර මෙම සීමාව එතරම් හොඳින් ආරක්‍ෂිත ව නොමැත. ඉවුරට සම්බන්ධවන ස්ථානයේ ගල් ගැලවී සම්පූර්ණයෙන් ම

විනාශවී ගොස් ඇත. මෙම කෙළවර සඳහා භාවිත කර ඇත්තේ අක්‍රමවත් හැඩැති විශාල හා මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ ගල් කුට්ටි බව පෙනේ. කලාමයේ ජල බැස්ම වම් ඉවුරට ඉතාමත් ආසන්නයේ පැවතීම නිසා ඔයේ ජලය අඩි කිහිපයක් ඉහළ යන අවස්ථාවන් හී දී අමුණේ වම් කෙළවරින්ම වර්තමානයේ දී ද ජලය ගමන් කරලීම හේතුවෙන් එම කොටස සේදී විනාශවී යන්නට ඇත.

මෙම අමුණ ශක්තිමත් ව ඉදිකිරීම සඳහා තාක්ෂණික ක්‍රමෝපායන් රාශියක් අනුගමනය කර තිබේ. ඒ අතර ප්‍රධාන වන්නේ ස්වාභාවික ගල් ස්තරය පාදම කරගෙන අමුණ ඉදිකිරීම ආරම්භ කර තිබීමයි. මීට අමතර ව ගල්වරි හා ගල් පුවරු එකිනෙක සම්බන්ධ කරලීම පිණිස වැද්දුම් ක්‍රම ගණනාවක් භාවිත කර තිබෙන ආකාරය හඳුනාගත හැකි ය. බැම්මේ පහළ කොටසේ ගල් කුට්ටු එකිනෙක රැඳවීම පිණිස එක් එක් ගලේ මතුපිට කෙළවර කපන ලද කැපුම් කට්ටය දාරයක් ලෙස යොදාගෙන ඇත. එමගින් මතුපිට කුට්ටුව ඉදිරියට තල්ලුවී යාම වළකාගෙන ඇත. මෙම කැපුම් කට්ටයේ නිශ්චිත ගැඹුරක් නොමැති වුවද ආසන්න වශයෙන් සෙ.මී 3 - 4 පමණ ප්‍රමාණයක් පවතින බව පැහැදිලිය. මීට අමතර ව එම ගල්වරි අතරට හුණු මිශ්‍ර බදාම කුට්ටුවක් යෙදූ ආකාරයක් ද හඳුනාගැනීමට පිළිවන. මෙම බදාම ස්තරය කුඩා ගල් කැබලි මිශ්‍රකොට තැනුවක් වන අතර කොන්ක්‍රීට් මිශ්‍රණයක ස්වරූපයක් පෙන්නුම් කරයි. තිරස් අතට ගල් කුට්ටි යෙදීමේ දී එකිනෙක වැද්දීම පිණිස කුඩුමිබි හා කප්පිලි ක්‍රම යොදාගත් බවට සාක්ෂි වේ. කුඩුමිබියක සාමාන්‍ය ගැඹුර සෙ.මී 10 සිට 14 අතර ප්‍රමාණයෙන් යුක්තවේ. ඒ සමාන ප්‍රමාණයට ම විරුද්ධ ගල් කුට්ටියේ පිටතට නෙරු කොටස ද සකසා තිබේ.

අමුණේ යටාවන පැති පෙනුම

යකාබැඳි අමුණ මගින් ජලය කලාමයේ වම් ඉවුරට රැගෙන ගිය බවට සාක්ෂි වේ. අමුණට මීටර් 150 ක් පමණ ඉහළින් වම් ඉවුරේ ස්වාභාවික ගල් තලාව කෙළවරින් මෙම ඇළ මාර්ගය යොදා තිබෙන අතර කලාමයේ නැමුමකට යොමුවන පරිද්දෙන් ඇළ මාර්ගය යොදා තිබෙන බැවින් පහසුවෙන් ජලය එයට යොමුකිරීමේ හැකියාව පවතී.

මෙම අමුණට දකුණු පසින් ඔය ඉවුර බාදනය වී එම ස්ථානයෙන් කලාඔය වර්තමානයේ ගලාබසී. අමුණු බැම්මේ දකුණු කෙළවර සිට ඔයේ ඉවුරට මීටර් 18.60 ක දුරක් වේ. මේ අතර ප්‍රදේශයේ ස්වාභාවික ගල් ස්තරය ඔය පතුලේ දක්නට ඇත. අමුණු බැම්මේ දකුණු කෙළවර සිට මීටර් 8.50 ක් දුරින් එම ගල් තලාවේ භාරන ලද හතරැස් වලවල් දෙකක් දක්නට ලැබේ. දිගින් හා පළලින් සෙ.මී 26 වන මෙම සිදුරක ගැඹුර සෙ.මී 40 කි. වලවල් දෙක කලාඔයට සමාන්තරව ජලය ගලායන අතට යොදා තිබේ. මෙම වලවල් දෙක අතර පරතරය මීටර් 1.40 කි. මෙම සිදුරු දෙක අමුණ ඉදිකිරීමෙන් පසු කලක දී කරනු ලැබුවක් බව තහවුරු වන්නේ එය ඔය බාදනය වීමෙන් පසු මතු වූ ගල් තලාවේ භාරා තිබෙන බැවිණි. මෙම ස්ථානය පරික්ෂා කිරීමෙන් එළඹිය හැකි නිගමනය වන්නේ අමුණ සක්‍රීය ව පැවති කාලයක දී අධික ජල ප්‍රවාහයන් හේතුවෙන් ඔයේ දකුණු ඉවුර බාදනය වී අමුණේ ජලය නොදෙන තත්වයකට පත්වූ අවස්ථාවක අමුණෙන් නැවත ජලය ලබා ගැනීමේ පරමාර්තයෙන් ගල් තලාවේ සිටුවන ලද ගල් කණු දෙක අතරට හිරවන පරිද්දෙන් හා ගල් අමුණේ දකුණු කෙළවරට හා ඔයේ ඉවුරට සම්බන්ධවන පරිද්දෙන් දැව යොදා තාවකාලික ලෙස බැම්මක් මෙම ස්ථානයේ තනන්නට ඇති බවයි. වර්තමානයේ බැම්ම හා ඉවුර අතර පළල මීටර් 18.60 ක් වුවද එය සෑදූ මුල් කාලයේ දී එතරම් පරතරයක් මේ අතර නොතිබෙන්නට ඇති බැවින් මෙම තාවකාලික වැටිය ඉදිකිරීම වඩාත් පහසුවන්නට ඇත.

පුරාණ අමුණු බැම්මේ වම් දෙසින් සම්බන්ධ වන ස්වභාවික ගල් තලාව ක්‍රමයෙන් කලා ඔය දෙසට බෑවුම් වේ. මෙම ගල් තලාවේ අමුණු බැම්මට මීටර් 3 ක් පමණ ඇතින් ආරම්භ වන හතරැස් ආකාරයේ වලවල් විශාල ප්‍රමාණයක් වේ. ඔය දෙසට දිවෙන ආකාරයට නිර්මාණය කර තිබෙන මෙහි වලවල් පේලි 5 ක් තිබෙන අතර තනි අතට එක් පේලියක වලවල් 18 ක් හඳුනාගත හැකි ය. ඒ අනුව මෙහි වලවල් 90 ක් තිබිය හැකි බව අනුමාන කළ හැකි ය. මින් කොටසක් පසින් වැසී තිබේ. දැනට වලවල් 53 ක් හඳුනාගැනීමේ හැකියාව පවතී. සම්පූර්ණ වලවල් පැතිර ඇති ප්‍රමාණය ගල් තලාවේ මීටර් 36.20 ක් දුරකින් යුක්ත වේ. මෙහි වලවල් අතර පරතරය මට්ටම් දෙකකින් යුක්ත වේ.

- i. වලවල් දෙක අතර දුර මීටර් 1.80 පළල මීටර් 1.40
- ii. වලවල් දෙක අතර දුර මීටර් 2.85 පළල මීටර් 2.30

මෙම වලක දිග සෙ.මී 12 වන අතර පළල සෙ.මී 10 කි. ගැඹුර සෙ.මී 16 ක් වේ. මීට අමතර ව දිගටි ස්වරූපයක් ගන්නා වලවල් කිහිපයක් ද මෙහි ඇත.

මෙම සිදුරු විහිදී තිබෙන ආකාරය පරික්ෂා කිරීමේ දී එළඹිය හැකි නිගමනය වන්නේ මෙම ස්ථානයේ මීට පෙර අමුණු බැම්මක් පැවති බවයි. මෙම වලවල් වල සිරස් ලෙස සිටුවන ලද ගල් හෝ දැව කණු අතරට දැව කොටස් තිරස් ආකාරයට සිරකොට තනනු ලැබූ අර්ධ ස්ථාවර අමුණක් ලෙස පවතින්නට ඇති බව සැලකිය හැකි ය. මීට දශක කිහිපයකට පෙර එම ස්ථානයේ සමහරක් වලවල්වල සිටුවන ලද ගල් කණු තිබූ බව ප්‍රදේශවාසීන් පවසනු ලැබේ.

අමුණු බැම්ම ශක්තිමත් ව රැඳවීම පිණිස පස් වැටියක් ද උපයෝගී කරගෙන ඇත. ඒ බව සනාථ කළහැකි සාක්ෂි මේ ආශ්‍රිත ව තවදුරටත් හඳුනාගැනීමේ හැකියාව පවතී. කලාමය දකුණු ඉවුරේ එම පස් වැටියේ අවසන් කෙළවර තවම ශේෂ ව තිබේ. එහි පළල මීටර් 22.30 කි. ඔය පතුළ මට්ටමේ සිට මෙම පස් වැටිය මතුපිටට උස මීටර් 10 ක් පමණ වේ. ඔය ඉවුරේ සිට පස්වැටිය මතුපිටට උස මීටර් 4.30 කි. ඔයේ වම් ඉවුරේ ගල් තලාවේ දක්නට ලැබෙන වලවල් පෙළ සහ මෙම පස්වැටිය අතර පැහැදිලි සමාන්තර භාවයක් දක්නට ලැබේ. ඒ අනුව මෙම වලවල් හා පස් වැටිය එකම කර්තව්‍යයක අවශේෂ බව පැහැදිලිය. ඒ අනුව නිගමනය කළහැකි වන්නේ ගලින් කරන ලද අමුණට පහළින් ගල්, දැව හා මැටි හෝ පස් භාවිතයෙන් සාදන ලද තවත් අමුණක් තිබෙන්නට ඇති බවකි. මෙම ස්ථානයට කි.මී 25 ක් පමණ පහළින් කලා ඔයේ ම පාලකවල නමින් හඳුන්වන ස්ථානයේ මෙම ක්‍රමයට ම සෑදූ අමුණක් තිබුණු බවට සාක්ෂි තිබෙන බැවින් මෙය ද අමුණක් ලෙස සැලකිය හැකිවේ. මෙම ස්ථානයේ ආසන්න වශයෙන් මීටර් 107 ක් පමණ දිගකින් යුතු වේල්ලක් තිබෙන්නට ඇති බවට සාක්ෂි වේ. ශෛලමය අමුණට පෙරාතුව හෝ පසු ව ඉදිකරන්නට ඇති මෙම අර්ධ ස්ථාවර අමුණ මගින් කලාමයේ ඉවුරු දෙකටම ජලය ලබාගත් බවට සාක්ෂි හඳුනාගත හැකි ය. වම් ඉවුරට ජලය මුලින් සඳහන් කළ අමුණින් ජලය ලබාගත් ඇළ මාර්ගය ඔස්සේ ම ලබාගත් බවට සිතිය හැකි වේ. මීට අමතරව දකුණු ඉවුරේ පස් වැටිය ආසන්නයෙන් ආරම්භ වන තවත් පුරාණ ඇළ මාර්ගයක සාක්ෂි දක්නට ඇත.

මෙම ස්ථානයේ පිහිටීම අමුණක් බැඳීමට වඩාත් යෝග්‍ය ලක්ෂණවලින් යුක්ත වේ. කලාමය හරහා මැනවින් ව්‍යප්තවන ස්වාභාවික ගල් ස්තරය තිබීම, ඔය ඉවුරු දැල එතරම් උස නොවීම වැනි ලක්ෂණ ඒ අතර ප්‍රධාන වේ. මේ හේතූන් නිසා අවස්ථා ගණනාවකදී ම මෙහි අමුණු ඉදිකළ බවට මෙම ස්ථානයේ තිබෙන සාක්ෂිවලින් අනාවරණය කරගත හැකි ය.

පුරාණ අමුණට වම් පසින් වූ ගල්තලාව කෙළවර ඉස්මත්තෙහි නටඹුන් ව පවතින ගොඩනැගිල්ලක අවශේෂ හමුවේ. එම ස්ථානයේ තිබෙන ගොඩැල්ල දාගැබක ස්වරූපය පෙන්වුම් කරයි. වම් ඉවුරේ ඇළ මාර්ගයට දකුණු පසින් පිහිටා තිබෙන මෙම ස්ථානයේ පුරාණ ජල පාලක මධ්‍යස්ථානයක් හෝ දේවාලයක් හෝ විහාරස්ථානයක් තිබෙන්නට ඇතැයි උපකල්පනය කළ හැකි ය.

අමුණු ආශ්‍රිත ඇළ මාර්ගවල ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ ව විමර්ශනය කිරීමේ දී එක් එක් ස්ථානවල අමුණු ඉදිකිරීමේ පරමාර්ථ අනුව තොරතුරු රැසක් අනාවරණය කරගැනීමේ හැකියාව පවතී. කලා ඔය ආශ්‍රිත අමුණු මගින් විවිධ පරමාර්ථයන් උදෙසා ජලය ලබාගැනීම පිණිස ඇළ මාර්ග සකසා තිබෙන බවට සාක්ෂි ඉන් හඳුනාගත හැකි ය. කලා වැව පහළින් පිහිටි යකාබැම්ම අමුණ මගින් ජලය ලබාගෙන ඇත්තේ කලාමයේ වම් ඉවුර ප්‍රදේශයට ය. බ්‍රෝනියර් මෙම ඇළ මාර්ගය සැතපුම් 20 ක් පමණ දිගකින් යුක්ත වූ බව පවසා තිබෙන අතර සරක්කුගල නමින් හැඳින්වෙන පුරාණ නටඹුන් සහිත ප්‍රදේශයන් ඔස්සේ එම ඇළ මග ගමන් කරන

බව ද පවසා තිබේ. (Brohior. 1934. pII. 31) එමගින් කලංකුට්ටිය හා මීදෙල්ලව යන වැව්වලට ජලය ලබාදී ඇති බව උපකල්පනය කළ හැකිවේ. වර්තමානයේ ද මෙම ඇළ ඔස්සේ ඇතැම් ස්ථානවල සාක්ෂි හඳුනාගත හැකිවන පරිදි ශේෂ ව ඇත. එම ඇළ මගේ පතුළ මීටර් 5 ක පමණ පළලින් යුක්ත වේ. ඒ අනුව විශාල ජල ප්‍රමාණයක් මෙම ඇළ ඔස්සේ ලබාගත් බව සිතිය හැකි ය.

සමාලෝචනය

කලා ඔය ආශ්‍රිත ව හඳුනාගනු ලැබූ පැරණි අමුණු අතරින් වඩාත් සුරක්ෂිත අමුණ ලෙස යකාබැම්ම අමුණ සැලකීමට පුළුවන. ස්වභාවික සහ මානව ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් අමුණ විනාශවීමේ තර්ජනයට මුහුණ දී තිබුණ ද, අමුණක් ඉදිකිරීමට වඩාත් යෝග්‍ය ස්ථානයක පිහිටා තිබීම නිසා 50% ක පමණ ප්‍රමාණයකින් එය ආරක්ෂාවීමට බලපාන්නට ඇත. ජල මාර්ගය සෘජුවම හරස්වන පරිදි සැලසුම් කළ අමුණක් ලෙස මෙය හඳුනාගත හැකි ය. මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ ගෛලමය නිර්මාණයක් වන මෙයින් පුරාණ අමුණක දක්නට ලැබෙන සියලු ම අංග කිසියම් ප්‍රමාණයකට හෝ ආරක්ෂාවී තිබීම නිසා අමුණ ඉදිකිරීමේ පැරණි ක්‍රමවේදය පිළිබඳ තොරතුරු රාශියක් මෙම ස්ථානයෙන් අනාවරණය කරගැනීමේ හැකියාව තිබේ. විශේෂයෙන් ම අමුණක සුරක්ෂිතතාව සඳහා පැරැන්නන් විසින් අනුගමනය කළ සාම්ප්‍රදායික තාක්ෂණික ක්‍රමවේදයන් පිළිබඳ සාධක රැසක් මෙම ස්ථානයෙන් හෙළිකර ගැනීමට හැකිවිය. ඒ අනුව කලා ඔය ආශ්‍රිත ව ඉදිකර තිබූ මෙම යකා බැම්ම පුරාණ අමුණ මෙරට පැරණි වාරි කර්මාන්තයේ සුවිශේෂී නිර්මාණයක් ලෙස සැලකිය හැකිවේ.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

නිකොලස්. සී.ඩබ් (1961) පුරාණ වාරි මාර්ග ක්‍රම, අනුරාධපුර යුගය, සංස්කරණය, කැළණිය, විද්‍යාලංකාර විශ්වවිද්‍යාලීයය මුද්‍රණාලය : 289-303

නිකොලස්. සී.ඩබ් (1979) පුරාතන හා මධ්‍යතන ලංකාවේ ඓතිහාසික ස්ථාන විස්තරය, පරිවර්තනය, දෙහිවල. රාජකීය ආසියාතික සංගමය (ශ්‍රී ලංකා ශාඛාව), තිසර ප්‍රකාශකය.

බ්‍රෝහියර්. ආර්.එල් (2002) ලක්දිව පුරාතන වාරි මාර්ග, පරිවර්තනය, කොළඹ.

මහාවංසය (1969) සංස්. සුමංගල හිමි, බටුවන්තුවාවේ, කොළඹ. (මව)

Arumugam. S,(1969) Water Resources of Ceylon, Colombo, Water Resources Board,Publication

Bell. H.C.P,(1890) Archaeological Survey of Ceylon, Annual Report, Colombo.